

G. Klimt. Vida i Mort. Leopold Museum. Viena. Autor: J. Carbonell

Distància física, distància social

Aquests dies estem sentint a parlar molt de la distància social i de si aquesta forma de relacionar-nos amb les altres persones aplicant un espai de seguretat entre nosaltres serà la nova normalitat a la qual ens haurem d'acostumar. Malgrat que es fa servir l'expressió 'distància social', en realitat del que estem parlant és de la distància física mínima, mesurada en metres i centímetres, que hem de mantenir amb la gent amb qui interactuem per tal d'evitar el contagi de la Covid-19. Una separació física que per motius de prevenció és molt més àmplia de la que sol haver-hi en les nostres relacions socials habitual. Aquesta distància ha estat estudiada des de la proxèmica, un terme utilitzat el 1963 per l'antropòleg nord-americà Edward T. Hall (1914-2009), per fer referència a l'ús de l'espai personal en la comunicació no verbal aplicada als grups humans. Els estudis de l'ús d'aquests espais –i la separació que les persones fem entre espai íntim, personal, social i públic-, han demostrat que és culturalment variable. Quan parlem amb amics i

coneguts solem reduir molt més la distància física amb els nostres interlocutors que, per exemple, les cultures anglosaxones o asiàtiques. Igualment incorporem un nivell de contacte físic (donar-nos cops a l'espatlla, abraçar-nos o besar-nos) que no es dona en d'altres llocs del món. Les formes de salutació són tan variables com les cultures, i saber com hem de saludar algú que no coneixem és una bona mostra de la nostra competènciacomunicativa (no verbal) en un altre llenguatge cultural. ¿A qui no li ha passat que no ha sabut si havia de saludar fent un, dos, tres o cap petó (i per quina galta començar!), segons el país d'origen de la persona a qui s'estava presentant? Possiblement tots tenim al cap les imatges de les reverències japoneses o de l'anomenat 'petó dels inuit', fregant-se el nas, com a exemples oposats de distàncies físiques en la salutació.

Aquest ús de l'espai personal, doncs, és producte d'uns hàbits culturals que tenim tan integrats que ens costa molt de ser-ne conscients i, per tant, d'eludir-los. Aquests dies ho estem comprovant, adonant-nos que hem de fer esforços considerables per evitar abraçar els nostres parents que fa dies que no veiem. Això, quan ens hem parat a temps, perquè a vegades els gestos inconscients són més ràpids que la ment. Sobretot en aquests moments emocionalment tan difícils, a vegades acomiadant per sempre els nostres éssers estimats, que és precisament quan 'el cos' ens demana més que mai

el contacte físic per poder compartir el dolor. Per tant, sembla difícil que puguem canviar fàcilment i ràpidament tendències de conducta tan integrades en la nostra forma de fer en pocs mesos (com tants d'altres hàbits culturals, per cert), si bé es possible que s'acabin assolint a llarg termini.

Ara bé, cal tenir en compte que tampoc apliquem els mateixos hàbits de proxèmica i contacte físic amb totes les persones. Fem servir diferents salutacions en funció de la proximitat social que tenim amb aquells amb qui actuem, tant en termes d'intimitat o afinitat afectiva (familiars, amics propers), com en funció d'altres criteris com l'edat, el gènere o la posició social, tant nostres com de la persona amb qui estem interactuant. És a dir, ens serà molt més fàcil saludar-nos a certa distància sense donar-nos la mà amb un professor o un acadèmic que ha vingut a fer una conferència que no pas amb els nostres avis; o que els adolescents no s'abracin amb els seus companys de classe quan per fi es puguin retrobar. La nova normalitat requerirà d'adaptar-nos en l'ús de l'espai públic d'una manera diferent que en l'espai privat, però som i seguirem essent animals socials que viuen gràcies a la interacció i cooperació amb altres persones. Per això entre tots ens caldrà seguir fent un esforç per reduir les nostres distàncies socials mentre mantenim la distància física que la salut ens demana.